

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE EAST BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

กัญยรัตน์ เล็กเลอสันต์¹ และวัลลภา เกลิมวงศาเวช²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต kanyaratch@hotmail.com

² ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ขนาดของโรงเรียน และผลประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน (SMART School) ที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของสถานศึกษา ในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 354 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 308 ชุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติบรรยาย พบว่าภาพรวมของภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ระหว่าง 3.975 - 4.283 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อยู่ระหว่าง .323 - .628 ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรเชิงพหุแบบสองทาง (Multivariate analysis of variance: 2 Way MANOVA) พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คืออายุราชการมีผลต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ และการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน ขนาดของโรงเรียน และผลประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน (SMART School) ไม่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนบุคคล, ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study instructional leadership level of school administrators in the east of Bangkok under the Bangkok metropolitan administration; and 2) to investigate the effect of individual characteristics, the size of the school and school standard quality assessment (SMART School) on instructional leadership of schools in the east of Bangkok under the Bangkok metropolitan administration. Questionnaires were used to collect data from 354 subjects and 308 questionnaires were returned. Data obtained were analyzed using

descriptive statistics and Multivariate analysis of Variance: Two-way MANOVA. the finding revealed that the mean values of instructional leadership variables-- Defining vision and school goals, curriculum and learning management, Supervision and evaluation of learning management, and promoting academic atmosphere of schools-- were high between 3.975 - 4.283 with standard deviation between .323 - .628. The results pointed to the effect of experience work on defining vision and school goals, curriculum and learning management, and supervision and evaluation of learning management. Gender, age, education, position appeared, the size of the school and school standard quality assessment (SMART School) to have no effect on any of the instructional leadership of schools in the east of Bangkok under the Bangkok metropolitan administration.

Keywords: Individual Characteristics, Instructional Leadership

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษ ที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 1) สถาบันการศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญที่สุดต่อการเสริมสร้างและพัฒนาคนให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งการที่จะพัฒนาคนให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้นได้จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาคน จำเป็นต้องมีความสามารถในการสร้างคนอย่างรอบด้าน และต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง จึงจะสามารถนำพาคนซึ่งเป็นผลลัพธ์ทางการศึกษาให้บรรลุการเป็นทุนมนุษย์ที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวได้

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา หากการบริหารงานทางวิชาการในสถานศึกษาไม่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาคือยประสิทธิภาพได้ โดยที่งานวิชาการนั้นถือเป็นงานหลักที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมทั้งระบบ ดังนั้นโรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียง เป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับกัน ส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการล่าหลัง อ่อนด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยม ขาดศรัทธา หรือความศรัทธามักจะเสื่อมถอย ไม่เป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับหลักและแนวคิดการบริหารงานวิชาการของกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยให้ความสำคัญกับ การบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานสร้างทักษะให้เด็กได้ความรู้ ความสามารถ และปรับตัวเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540: 25 และหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2551: 25)

จากงานวิจัยของนักวิชาการ Fredricks and Brown (อ้างถึงใน Anderson, R., B., 2001 : 7) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมหลัก และประสิทธิผลของโรงเรียน เช่นเดียวกับ Dimmock and Walker (2005 : 14) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียน การสอนที่มีคุณภาพ และการจัดองค์การที่เอื้อ

ต่อการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน สอดคล้องกับ ไกลิชท์ เพลรินทร (2552 : 20) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการ

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการนำนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษาที่ยั่งยืน ซึ่งนโยบายของกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของรัฐบาล คือ เสริมสร้างกรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ด้วยนโยบายการศึกษาที่ทำได้จริง มีคุณภาพมาตรฐาน พร้อมพัฒนาองค์ความรู้อย่างครอบคลุมทั้งในและนอกห้องเรียน” ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถรวมทั้งมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการ และงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจถึงนโยบายต่างๆ และนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้มีคุณภาพมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีผู้ได้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเลือกนำภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้ได้บังคับบัญชา เช่น การประสานงาน การสร้างแรงบันดาลใจ การสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูอย่างเหมาะสม จะพบว่าครูเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จากการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของตนมาใช้เพื่อบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้อำนาจในการสั่งการ บิบบังคับ ชักนำ โน้มน้าวหรือใช้วิธีการอื่นๆ เพื่อให้ครูในสถานศึกษาเข้าร่วมปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหลากหลายแบบในการบริหารงานวิชาการ อาจทำให้ครูเกิดความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไว้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2556 : 1)

จากการศึกษาแนวคิดของนักทฤษฎี นักวิจัยและนักการศึกษา เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยของภาวะผู้นำทางวิชาการ (Hallinger and Murphy, 1985; Davis and Thomas, 1989; กมล ตราฐ, 2553; ไกลิชท์ เพลรินทร, 2552 และอ้อย สจิมรัมย์, 2554) ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถร่วมกับครูในการพัฒนาวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับสถานศึกษา สังคม และความต้องการพัฒนาของนักเรียน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมทั้งดำเนินการให้ครู และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจในวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การเรียนรู้อย่างชัดเจน ตลอดจนจัดกิจกรรมในสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันทบทวนวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การเรียนรู้ และจัดหาทรัพยากรสนับสนุนการนำวิสัยทัศน์ไปใช้

2. การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการร่วมกับครูพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การเรียนรู้ของสถานศึกษา และประสานงานกับครู

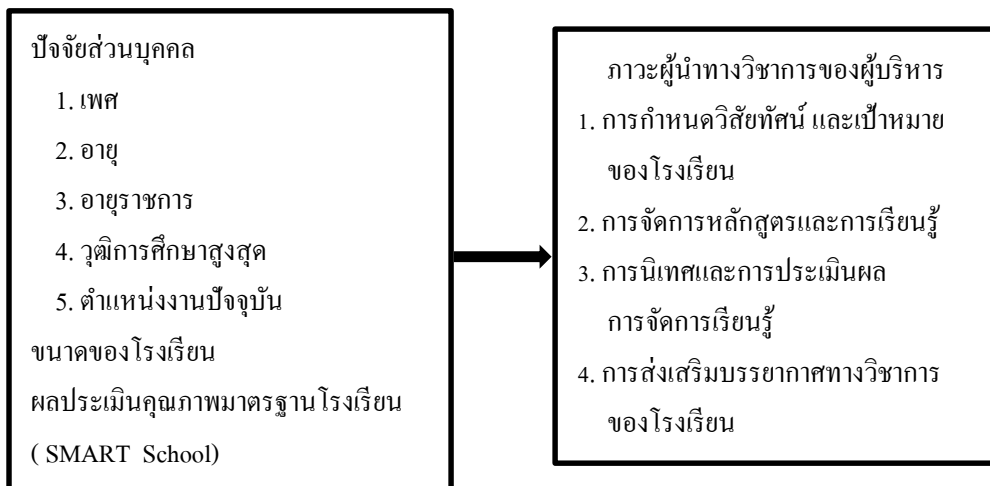

ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยสนับสนุนให้มีการบูรณาการการวิจัยวิธีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนประจำวัน

3. การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบนิเทศ ประเมินการเรียนการสอน และวิธีการประเมินการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับทั้งข้อมูลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมาปรับปรุงการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ตลอดจนการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

4. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สรรหาและพัฒนาทรัพยากรบุคคลและวัสดุที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย รวมทั้งสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน ตลอดจนสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียนที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ

ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ขนาดของโรงเรียน และผลประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียน (SMART School)

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 131 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 4,349 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

จำนวน 131 โรงเรียน ที่ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง 354 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ขนาดของโรงเรียน และผลประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียน (SMART School) ที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ของสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดด้วยมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 46 ข้อ มีระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดตัวแปรในการวิจัย โดยดำเนินการต่อไปนี้

1) ศึกษาและทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการสร้างข้อคำถาม ได้แก่ แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2) กำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปร และโครงสร้างเครื่องมือให้ชัดเจน

3) นำรายละเอียดของลักษณะตัวบ่งชี้ของตัวแปร มาสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความครบถ้วนครอบคลุมของข้อคำถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ดีขึ้น

5) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

6) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความครอบคลุมของคำถามและความชัดเจนของการใช้ภาษา โดยการตรวจสอบจะพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่าประเด็นต่างๆ ที่พิจารณามีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม และใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ของ สุมิตล ดิรกานันท์ (2550 : 165)

7) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามการพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับสำนวนภาษาของข้อคำถามให้เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของผู้ตอบ

8) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient : α) (Cronbach, 1990) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงตรงที่ได้มีค่าอยู่ระหว่าง .867 - .911 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม (บุญชู ศรีสะอาด, 2554)

3.3.2 ขั้นตอนดำเนินการ

ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก พร้อมทั้งจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 354 ฉบับไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

3. ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามและได้รับคืน จำนวน 308 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.01

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรเชิงพหุแบบสองทาง (Multivariate analysis of variance: 2 Way MANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

4. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 308 คน โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งงาน

กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 308 คนเป็นเพศชาย จำนวน 69 คน (ร้อยละ 22.4) เพศหญิง จำนวน 239 คน (ร้อยละ 77.6) อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 165 คน (ร้อยละ 53.6) รองลงมาคือ อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 85 คน (ร้อยละ 27.6) อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 16.2) และอายุ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.6) ตามลำดับ โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุราชการมากกว่า 20 ปี จำนวน 109 คน (ร้อยละ 35.4) รองลงมามีอายุราชการ 16 - 20 ปี จำนวน 79 คน (ร้อยละ 25.6) มีอายุราชการ 11 - 15 ปี จำนวน 61 คน (ร้อยละ 19.8) มีอายุราชการ 6 - 10 ปี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 14.6) และมีอายุราชการ 1 - 5 ปี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท จำนวน 180 คน (ร้อยละ 58.4) รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 125 คน (ร้อยละ 40.6) และปริญญาเอก จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1) ตามลำดับ

ส่วนตำแหน่งงานปัจจุบันนั้นพบว่า ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ ตำแหน่งงานละ 36 คน (ร้อยละ 11.7) ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กอท. มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ ตำแหน่งงานละ 35 คน (ร้อยละ 11.4) ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาฯ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ ตำแหน่งงานละ 34 คน (ร้อยละ 11.0) ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ ตำแหน่งงานละ 33 คน (ร้อยละ 10.7) และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาฯ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน (ร้อยละ 10.4)

ด้านขนาดของโรงเรียนมีกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก 121 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ 109 คน และ จากโรงเรียนขนาดกลาง 78 คน ส่วนด้านคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน (SMART School) มีกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่ ได้รับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน (SMART School) ในระดับดีมากจำนวน 214 คน ในระดับดีจำนวน 52 คน และในระดับดีเยี่ยมจำนวน 42 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 308

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	1. ชาย	69	22.4
	2. หญิง	239	77.6
อายุ	1. ต่ำกว่า 30 ปี	8	2.6
	2. 30 - 40 ปี	165	53.6
	3. 41 - 50 ปี	85	27.6
	4. 51 - 60 ปี	50	16.2
	5. มากกว่า 20 ปี	109	35.4
อายุราชการ	1. 1 - 5 ปี	14	4.5
	2. 6 - 10 ปี	45	14.6
	3. 11 - 15 ปี	61	19.8
	4. 16 - 20 ปี	79	25.6
	5. มากกว่า 20 ปี	109	35.4
วุฒิการศึกษาสูงสุด	1. ปริญญาตรี	125	40.6
	2. ปริญญาโท	180	58.4
	3. ปริญญาเอก	3	1.0
ตำแหน่งงาน	1. ผู้บริหารสถานศึกษา	36	11.7
	2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	34	11.0
	3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	33	10.7
	4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	35	11.4

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดของโรงเรียน และผลประเมิน	5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ	32	10.4
	6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาฯ	34	11.0
	7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	36	11.7
	8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กอท.	35	11.4
	9. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	33	10.7
ขนาดของโรงเรียน และผลประเมิน	1. ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-400 คน	121	39.29
	2. ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 401-800 คน	78	25.32
	3. ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป	109	35.39
คุณภาพมาตรฐานโรงเรียน (SMART School)	1. ระดับ ดีเยี่ยม	42	13.64
	2. ระดับดีมาก	214	69.48
	3. ระดับดี	52	16.88
	4. ระดับพอใช้	0	0
	5. ปรับปรุง	0	0

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมตัวแปรมีค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ระหว่าง 3.975 - 4.283 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีค่าอยู่ระหว่าง .323 - .628 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อตัวแปรสอดคล้องกัน และข้อมูลมีการกระจายตัวอยู่ใกล้กับค่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้นั้นมีค่าไม่เกิน 1 ส่วนค่าความเบ้ (Skewness) หรือค่าความไม่สมมาตรของการแจกแจงในภาพรวม พบว่า ค่าความเบ้ของตัวแปรการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษามีค่าเป็นลบ แสดงว่าทั้ง 3 ตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย โดยเบ้ไปทางคะแนนมาก ส่วนตัวแปรการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา โดยเบ้ไปทางคะแนนน้อย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือค่าความสูงของการแจกแจงพบตัวแปรการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา มีค่าความโด่งต่ำกว่าปกติ คือค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 3 แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวมากทำให้มีการแจกแจงค่อนข้างป้านหรือ โคน้อย ส่วนตัวแปรการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ และการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีค่าความโด่งมากกว่า 3 เพียงเล็กน้อย ถือว่าโค้งสูงกว่าปกติไม่มากนัก ข้อมูลมีการกระจายน้อยกว่าการแจกแจงปกติเพียงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่ง พบว่าค่าความเบ้และความโด่งมีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อย และจัดว่าเข้าใกล้ศูนย์ จึงถือว่าตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงข้อมูลเป็น โค้งปกติ (Normal curve) จึงมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรเชิงพหุแบบสองทาง (Multivariate analysis of variance: 2 Way MANOVA) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งและค่าระดับของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ความเบ้ (SK)	ความโด่ง (KU)	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	4.283	.376	-.198	.544	มาก
การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	4.024	.323	.263	3.255	มาก
การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	3.975	.445	-.758	3.020	มาก
การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	4.015	.628	-.192	-.985	มาก

ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรเชิงพหุแบบสองทาง (Multivariate analysis of variance: 2 Way MANOVA) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าอายุราชการมีผลต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และมีผลต่อการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ และการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรเชิงพหุแบบสองทาง (Multivariate analysis of variance: 2 Way MANOVA) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

Tests of Between-Subjects Effects						
Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	18.055 ^a	148	.122	1.393	.020
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	31.059 ^b	148	.210	1.124	.234
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	59.654 ^c	148	.403	1.046	.389
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	24.390 ^d	148	.165	1.385	.022
Intercept	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	1042.889	1	1042.889	11911.750	.000
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	1021.107	1	1021.107	5469.109	.000
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	1065.741	1	1065.741	2766.531	.000
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	1152.971	1	1152.971	9687.114	.000

Tests of Between-Subjects Effects						
Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
เพศ	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	.000	1	.000	.005	.947
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	.305	1	.305	1.633	.203
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	.371	1	.371	.962	.328
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.001	1	.001	.012	.912
อายุ	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	.198	3	.066	.755	.521
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	.785	3	.262	1.401	.245
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	1.769	3	.590	1.531	.209
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.260	3	.087	.729	.536
อายุราชการ	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	2.523	4	.631	7.204	.000***
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	3.520	4	.880	4.714	.001***
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	1.334	4	.334	.866	.486
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	1.554	4	.389	3.264	.013*
วุฒิการศึกษา	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	.031	2	.015	.175	.839
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	.238	2	.119	.638	.530
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	.337	2	.169	.438	.646
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.071	2	.035	.297	.743
ตำแหน่งงาน	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	1.031	8	.129	1.472	.171
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	1.300	8	.162	.870	.543
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	2.234	8	.279	.725	.669
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.634	8	.079	.665	.721
ขนาดของร.ร.	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	.092	2	.046	.440	.644
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	.122	2	.061	.307	.736
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	.202	2	.101	.251	.778
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.170	2	.085	.591	.554
คุณภาพมาตรฐานร.ร.	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	.051	2	.025	.241	.786
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	.416	2	.208	1.048	.352
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	.208	2	.104	.259	.772
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	.107	2	.054	.373	.689

Tests of Between-Subjects Effects						
Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Error	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	13.921	159	.088		
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	29.686	159	.187		
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	61.251	159	.385		
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	18.924	159	.119		
Total	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	5018.146	308			
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	4926.278	308			
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	5086.515	308			
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	5691.889	308			
Corrected Total	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา	31.975	307			
	การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้	60.745	307			
	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	120.905	307			
	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา	43.314	307			
a. R Squared = .565 (Adjusted R Squared = .159) b. R Squared = .511 (Adjusted R Squared = .056) c. R Squared = .493 (Adjusted R Squared = .022) d. R Squared = .563 (Adjusted R Squared = .156)						

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าอายุราชการที่แตกต่างกันมีผลต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ และการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิกัญชลา สันเหลือ (2554) ที่พบว่าผู้บริหารที่มีอายุมากมีคุณลักษณะด้านวิชาการและความสามารถในการบริหารสูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุน้อย และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกกานต์ ประเสริฐรัตน์ (2555) ที่พบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการแสดงภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐยา ป็องกัน (2556) พบว่าประสบการณ์ในการเป็นครู แตกต่างกันจะมีการรับรู้รูปแบบภาวะผู้นำแตกต่างกัน และยังคงสอดคล้องกับ Maslach (1982) ที่พบว่า ผู้ที่มีอายุมากมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักมองชีวิตได้กว้างขวางและสามารถปรับตัวได้ สอดคล้องกับความคิดของ Basadur (2008) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำจะต้องสามารถนำบุคคลอื่นผ่านกระบวนการ หรือวิธีการร่วมกัน สามารถค้นหาปัญหาพร้อมกันอย่างละเอียด ถี่ถ้วน และการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยแนวทางใหม่ๆ ผู้นำที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสูง จะมีกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะในการประสานงานกับบุคคลอื่นๆ ผลการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกัน ไม่มี

ผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ
กิตติกาณูจน์ ปฏิพันธ์ (2555) ที่พบว่าผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างทีมงานเพื่อพัฒนาและตรวจสอบการจัดการด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา

6.2 ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายในการจัด โครงการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

6.3 ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจให้ครูเข้าร่วม โครงการส่งเสริมพัฒนาตนเอง ในการสร้างความเข้มแข็งทาง
วิชาการและวิชาชีพครูแกนนำด้านการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาณูจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการ โครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- เกตุพกา มานะกิจ. (2554). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ฉัฐยา ป้องกัน. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำกับความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- นิกัญชลา ล้นเหลือ. (2554). *โมเดลสมการ โครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ศุภกานต์ ประเสริฐรัตน์. (2555). *โมเดลสมการ โครงสร้างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร(การบริหารวิชาการ). (2554). กรุงเทพฯ: หน่วยงาน
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559. (2554). กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันทักษะร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- Basadur, M. (2008). *Leading Other to Think Innovatively Together: Creative Leadership*. Journal of The Leadership
Quarterly, 15(1), 103–21.
- Dimmock, C., & A. Walker. (2005). *Educational Leadership: Culture and Diversity*. Gateshead: Athenaem Press.
- McEwan, Elaine K. (2003). *Ten Traits of Highly Effective Principals: From Good to Great Performance*.
California Corwin Press.